

Dohnal, Josef

Odešla prof. PhDr. Danuše Kšicová, DrSc.

Opera Slavica. 2017, vol. 27, iss. 1, pp. 54-56

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/136612>

Access Date: 22. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Nelze obejmout neobejmutelné, napsal kdysi fiktivní Kozma Prutkov. Parafrázoval bych to: nelze pojmout v kratičkém bilančním příspěvku vše, co prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc., za velmi krátký časový úsek stihl a stihá dělat. Dokázal to možná právě proto, že čas je pro něj prostorem pro práci, pro přemýšlení a tvoření daleko více než pomyslnou mechanicky ubíhající šipkou času, která se dobrala jakéhosi momentu, který se stejně hned stal nedůležitou minulostí. Byl-li onen moment jím samotným vnímán jako nedůležitý, výsledky jeho práce důležité jsou a je třeba je proto alespoň stručně připomenout stejně jako přát mu zdraví a co nejvíc onoho budoucího pracovního i osobního prostoru pro naplnění záměrů a přání, kterými právě žije.

Josef Dohnal

Odešla prof. PhDr. Danuše Kšicová, DrSc.

31. ledna 2017 se uzavřela životní dráha profesorky PhDr. Danuše Kšicové, DrSc, emeritní profesorky Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Jen krátce před svými 85. narozeninami tak odešla výrazná osobnost české a evropské slavistiky, která byla po desetiletí spjata s Brnem a s jeho univerzitou.

Prof. Danuše Kšicová na brněnské univerzitě vystudovala obor český a ruský jazyk, pokračovala aspiranturou u prof. F. Wollmana, jehož vliv na její budoucí profesní orientaci je nesmazatelný, a záhy začala působit i jako vysokoškolský učitel. Ačkoli se podoba a název pracoviště i univerzity měnily, neměnilo se nic na odborném zaměření její badatelské i pedagogické činnosti – orientovala se na studium ruské literatury nejprve spíše v kontextu rusko-českém, později však tento rozsah výrazně rozšířila, takže se spíše dá říci, že studovala evropskou kulturu a umění s jistou preferencí problematiky místa ruské literatury a kultury v tomto širokém kontextu.

Vzhledem k rozvětveným zájmům prof. Kšicové o dějinný vývoj evropské kultury stojí za zmínku právě širší jejího odborného zaměření, která se odrazila v její publikační činnosti. Vždyť už jen rozsah jejích monografií sahá od obecné problematiky česko-ruských kulturních vztahů prostřednictvím sledování vybraných překladatelských počínů (*Ruská poezie v interpretaci Františka Táborského*, Brno 1979), pokračuje studiem žánrového spektra ruského romantismu a neoromantismu i jejich poetiky (*Poéma za romantismu a novoromantismu. Česko-ruské paralely*, Brno 1983), později pak zasahuje v širším srovnávacím pohledu do problematiky vzájemného ovlivňování a obohacování ruské literatury a ostatních evropských literatur a do studia vzájemného propojení estetického kódu literatury a dalších druhů umění, především malířství a hudby (*Secese: slovo a tvar*, Brno 1998 či *Od moderny k avantgardě. Rusko-české paralely*, Brno 2007,

v zaměření na ukrajinskou kulturu pak *Z dějin ukrajinské kultury. Umění – divadlo – hudba*, Brno 2014), stranou její pozornosti nezůstaly významné momenty historie, které se odrazily nejen v umění, ale v celkové koncepci lidského bytí a jeho poznávání, ať již to bylo ve starších cestopisech (*Cesty do Svaté země. XII.–XX. století. Mýty a realita v ruských a českých cestopisech*, Brno 2013), anebo v pohnuté historii volyňských Čechů (spolu s prof. PhDr. Jaroslavem Vaculíkem, CSc. *Rodinná kronika volyňských Čechů*, Brno 2006), zajímala se o ruskou dramatikou a její evropský kontext, dokázala vnímat nejen historii folklóru, ale i jeho průniky do umění 19. a 20. století. Spočítat pak její stati v odborných časopisech, sbornících z konferencí i v kolektivních monografických pracích, v učebnicích a slovnících, v poslední době pak i v internetových médiích po celém světě by sice asi bylo možné, jen by to však potvrdilo jediné – byla nesmírně pilná a pracovitá.

Profesorka Danuše Kšicová ale nebyla jen akademickou badatelkou pohybující se na úrovni teorie a historie umění. Neúnavně ruské umění a kulturu propagovala v médiích (stojí za to zmínit např. její spolupráci s Českým rozhlasem). Sama aktivně překládala (připomeňme např. její překlady Lermontovovy poezie) a spojovala ve svých překladech jak hluboké rozumění originálním textům, tak cit pro jejich smysl i schopnost přenést jemné významové odstíny do českého jazyka, jehož slovní zásobou bravurně vládla.

Nedílnou součástí práce na univerzitním pracovišti tvoří i pedagogická interakce se studenty – i v ní byla prof. Kšicová nadšenou propagátorkou svého oboru. Svoje přednášky věnované ruské literatuře a umění stále obnovovala, doplňovala, obohacovala o nové poznatky a podněty, učila i po odchodu z plného akademického úvazku, a to i v akademickém roce 2016/2017, i když už věděla, že je vážně nemocná. Jako vášnivý fotograf pak mnohé ze svých přednášek doplňovala fotografiemi, z nichž většinu pořídila přímo v navštívených místech či v galeriích. Za celou dobu své učitelské kariéry vedla stovky seminárních, ročníkových i diplomových prací, pod jejím vedením vyrostla celá řada aspirantů a doktorandů, kteří se k ní i po skončení studia hlásí a na spolupráci s ní vzpomínají. Za svoji práci se jí dostalo četných ocenění a vyznamenání, mj. i zlaté medaile Masarykovy univerzity.

Během svých studijních a přednáškových pobytů i na konferencích, na které byla často zvána, dokázala prof. Kšicová navázat opravdu mnoho kontaktů, z nichž mnohé časem přerostly z ryze odborné úrovně do dlouhodobých osobních přátelství. Oceněním její práce byla i činnost v národních a mezinárodních komisích a organizacích, např. v International Association of Word and Image Studies či ve Slavistické společnosti Franka Wollmana.

Kromě toho, že se prof. Kšicová stala respektovaným odborníkem a pedagogem, dokázala vést i bohatý osobní život, ve kterém skloubila schopnost tmelit rodinu s vášní pro cestování, které nemělo ani zdaleka punc komerční turistiky. Vyhledávala

nevšední prostředí, zajímala ji místa, která dávala možnost hlouběji se seznámit s kulturou, historií, s lidmi a jejich autentickým způsobem života. Abstraktní pracovní zaměření jako by vyrovnávala zcela konkrétními fyzickými aktivitami, prací kolem domu, péčí o zahrádku (dodnes nám doma roste bambus, který jsem si od ní kdysi přinesl), nadšeným aktivním zájmem o lyžování. Mnohostranný hlad po nových znalostech, zkušenostech, zážitcích, setkáních jako by byl základní hnací silou jejího života – nevyčerpával se, zůstávala stále stejně aktivní, otevřenou všemu novému do posledních dnů svého bytí.

Jen hodiny před svým skonem dodiktovala poslední práci, jako by nemohla a nechtěla odejít a nechat za sebou nějaký dluh.

Josef Dohnal

Mistrzyni pracy zespołowej: prof. dr hab. Halina Janaszek-Ivaničková (* 12. 12. 1931 – † 12. 06. 2016)

Starsi brneńscy i w ogóle czescy humaniści pamiętają profesor Halinę Janaszek-Ivaničkovą – wybitną polską slawistkę – ze Zjazdów Slawistów, młodszy z czasów jej współpracy z Instytutem Slawistyki FFMU. Przyjeżdżała do Brna już pod koniec swego życia naukowego, zawsze jednak pełna zapału, planów naukowych, świetnie przygotowana do wygłaszanych na naszej uczelni odczytów. W połowie 2016 roku przyszła wiadomość o Jej śmierci.

Urodziła się w Warszawie. Była córką podpułkownika Wacława Piotra Janaszka, żołnierza Armii Krajowej, czyli wielkiego militarnego ruchu oporu, utworzonego przez tzw. Podziemne Państwo Polskie w czasie niemieckiej okupacji Polski w latach 1939–1945, rozstrzelanego przez hitlerowców uczestnika Powstania Warszawskiego 1944 roku. Po upadku powstania, po tułaczce wygnanych z miasta Warszawiaków i pobycie w Domu Dziecka osieroconą dziewczynką zajęli się współtowarzysze walk jej Ojca. Halina ukończyła Gimnazjum w 1951 roku i rozpoczęła studia slawistyczne (bohemistykę) na Uniwersytecie Warszawskim. Ukończyła je pisaną u profesora Józefa Magnuszewskiego pracą *Powieściowa trylogia Karela Čapka: „Hardubal”, „Meteor”, „Zwyczajne życie”*.

W czasie studiów wyszła za mąż za studiującego w Warszawie Słowaka Kolomana Ivaničkę. Wraz z nim przeniosła się do Bratysławy, gdzie otrzymała posadę lektorki języka i literatury polskiej na Uniwersytecie Komenskiego. Tam szybko wykazała swoje duże zdolności organizacyjne, przyczyniając się do powstania na tej uczelni w 1957 roku polonistyki, pierwszej takiej placówki naukowo-dydaktycznej w Słowacji.